

Nieuwsbrief PFR Updates

Nummer 23, 2024

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1866](#) 13-12-2024

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1872](#) 13-12-2024

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1802](#) 06-12-2024

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2024:1195](#) 08-11-2024

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2024:1153](#) 01-11-2024

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2024:1152](#) 01-11-2024

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2024:7379](#) 28-11-2024

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2024:3289](#) 26-11-2024

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2024:2251](#) 13-11-2024

Rechtbank

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2024:20681](#) 03-12-2024

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2024:6285](#) 13-11-2024

RECHTSPRAAK

De Nederlandse nationaliteit van de kinderen van de moeder kan niet worden vastgesteld, omdat het huwelijk van de moeder en de man die de kinderen later heeft erkend niet in Nederland kan worden erkend.

Feiten en omstandigheden

De moeder heeft twee kinderen, één jongmeerderjarige en één minderjarige. Zij is in Ghana getrouwd met de man. De man heeft de kinderen erkend en is inmiddels overleden. De man had de Nederlandse nationaliteit, de moeder en haar kinderen hebben de Ghanese nationaliteit. De moeder heeft reeds een bestuursrechtelijke procedure gevoerd om een machtiging voorlopig verblijf te verkrijgen voor haar en haar minderjarige dochter, maar dat verzoek is afgewezen.

Verzoek

De moeder verzoekt het Nederlanderschap van haar twee kinderen vast te stellen.

Beoordeling

De rechtbank stelt voorop dat het verzoek moet worden beoordeeld op grond van artikel 17 van de Rijkswet op het Nederlanderschap (hierna: RWN). Op basis van dit artikel is de rechtbank enkel bevoegd om tot vaststelling van het Nederlanderschap van een persoon over te gaan: de rechtbank kan het Nederlanderschap niet verlenen. In geschil is of de twee kinderen van verzoekster in het bezit zijn van de Nederlandse nationaliteit. De verzoekster betoogt van wel, hetgeen door de IND wordt betwist.

De rechtbank is van oordeel dat de kinderen van verzoekster niet de Nederlandse nationaliteit bezitten. Daartoe overweegt de rechtbank dat het voorliggende verzoek is gebaseerd op artikel 4 lid 3 RWN op grond waarvan de minderjarige vreemdeling Nederlander wordt die zonder erkenning door wettiging het kind wordt van een Nederlander. Uit de Handleiding RWN volgt dat wettiging meestal plaatsvindt door een huwelijk, hetgeen ook in deze zaak door verzoekster wordt betoogd. Volgens de rechtbank is echter geen sprake van een huwelijk dat op grond van het Nederlandse internationaal privaatrecht in Nederland kan worden erkend.

Daartoe overweegt de rechtbank dat verzoekster geen huwelijksakte heeft overlegd. Deze is wel door verzoekster in het geding gebracht in de bestuursrechtelijke procedure over de machtiging voorlopig verblijf. Ten aanzien van die huwelijksakte heeft de rechtbank toen, met inachtneming van een uitgevoerd verificatieonderzoek, geoordeeld dat de minister terecht het standpunt had ingenomen dat verzoekster niet heeft aangetoond rechtsgeldig met de man te zijn gehuwd. De rechtbank ziet geen aanleiding om hierover anders te oordelen. Dat in de BRP wel een huwelijk tussen verzoekster en de man staat geregistreerd, maakt dit niet anders, omdat op grond daarvan niet kan worden uitgegaan van de juistheid van de gegevens in de huwelijksakte. Hierbij neemt de rechtbank nog in overweging dat onduidelijk is hoe de registratie van het huwelijk in de BRP tot stand is gekomen. Ten overvloede overweegt de rechtbank nog dat, zelfs als er wel sprake zou zijn van een in Nederland erkend huwelijk, het nog maar de vraag is of, zoals namens verzoekster is betoogd, artikel 81 van de Ghanese Marriage Act dan van toepassing is en de kinderen als kinderen van de man kunnen worden beschouwd, omdat vaststaat dat de man niet de biologische vader is van de kinderen.

Conclusie

De rechtbank wijst het verzoek af.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 03-12-2024

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2024:20681

Zaaknummer: C/09/661427 / HA RK 24-74

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Hoofdverblijfplaats en inschrijving BRP.

Feiten en omstandigheden

De vader en de moeder hebben samen één minderjarige dochter over wie zij gezamenlijk het gezag uitoefenen. Deze procedure draait om de zorgregeling en de hoofdverblijfplaats. In hoger beroep is een uitgebreide zorgregeling tussen de vader en de dochter vastgesteld, maar het verzoek van de vader om het hoofdverblijf van de dochter bij hem te bepalen, is afgewezen.

Cassatiemiddelen

De vader klaagt onder meer dat het hof heeft verzuimd te beslissen op zijn verzoek om zijn dochter in de Basisregistratie Personen (hierna: BRP) op zijn adres in te schrijven.

Beoordeling

De Hoge Raad overweegt dat de klacht van de vader slaagt. Ingevolge artikel 1.1 aanhef en onder o, onder 1° Wet BRP is het woonadres van een betrokkene die op meer dan één adres woont, het adres waar hij naar redelijke verwachting gedurende een half jaar de meeste malen zal overnachten. Het hof heeft hetzij verzuimd te beslissen op het verzoek van de vader om hem toe te staan zijn dochter in de BRP op zijn woonadres te laten inschrijven, hetzij de afwijzing van dat verzoek onvoldoende gemotiveerd in het licht van de door het hof vastgestelde zorgregeling, die impliceert dat de minderjarige gedurende een half jaar de meeste malen op het adres van de vader overnacht. De overige klachten worden afgedaan op grond van artikel 81 lid 1 RO.

Conclusie

De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof en wijst het geding terug voor verdere behandeling en beslissing.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-12-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1872

Zaaknummer: 24/01041

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Wijziging bewind naar curatele.

Beoordeling en motivering

In 2018 is er een bewind ingesteld over de goederen die aan betrokkene (zullen) toebehoren vanwege haar lichamelijke of geestelijke toestand met benoeming van een bewindvoerder. Het verzoek strekt tot omzetting van het bewind in een ondercuratelestelling met benoeming van een curator. Aan het verzoek ligt ten grondslag dat betrokkene op dit moment niet in staat is haar eigen belangen te behartigen. Zij kampt met psychiatrische problematiek. Ze maakt keuzes die haar gezondheid ernstig bedreigen. Zij is gediagnosticeerd met een psychotische stoornis. Zij gaat ieder jaar zonder overleg naar het buitenland. Er zijn zorgen dat zij zich daar zal vestigen zonder de gevolgen daarvan te overzien. Mentorschap biedt op dit moment onvoldoende ondersteuning. De bewindvoerder gaat akkoord met omzetting van bewind naar ondercuratelestelling.

Het verzoek is gebaseerd op de stelling dat betrokkene tijdelijk of duurzaam niet in staat is ten volle haar vermogensrechtelijke belangen behoorlijk waar te nemen, wegens een lichamelijke of geestelijke toestand. Voorts is aangevoerd dat met de bestaande beschermingsmaatregel haar belangen niet afdoende kunnen worden behartigd. De kantonrechter is, gelet op de inhoud van de stukken en het verhandelde tijdens de zitting, van oordeel dat het verzoek op de gestelde en juist gebleken grond behoort te worden ingewilligd. Enkel een beschermingsmaatregel ten aanzien van de financiën is onvoldoende om de belangen van betrokkene goed te behartigen en te beschermen.

De kantonrechter zal de voorgestelde curator benoemen nu van bezwaren tegen deze benoeming niet is gebleken.

De kantonrechter zal de beloning voor het opmaken van de eindrekening en -verantwoording vaststellen overeenkomstig artikel 3 lid 5 sub d Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren, de beloning voor de aanvangswerkzaamheden vaststellen conform het eerstgenoemde bedrag in artikel 2 lid 5 sub a Regeling beloning curatoren, bewindvoerder en mentoren en de jaarbeloning vaststellen conform artikel 2 lid 2 sub a Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren.

De kantonrechter zal bepalen dat de curator jaarlijks verslag doet van de werkzaamheden.

Op grond van artikel 1:381 lid 1, eerste zin, BW werkt de curatele met ingang van de dag waarop zij is uitgesproken. Op grond van artikel 1:449 lid 1 BW eindigt het bewind door de ondercuratelestelling van betrokkene.

Conclusie

De kantonrechter stelt met ingang van heden betrokkene onder curatele wegens haar lichamelijke of geestelijke toestand, beslist zoals hiervoor is overwogen en stelt vast dat het bewind met ingang van heden eindigt.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 13-11-2024

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2024:6285

Zaaknummer: 11329361 en 11329777

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Partneralimentatie. Behoeftebepaling volgens hofnorm toegestaan? Verzoek verlenging alimentatietermijn mogelijk bij eerste vaststelling alimentatie?

Feiten en omstandigheden

Partijen zijn in 1970 gehuwd. In 2021 heeft de rechtbank de echtscheiding tussen partijen uitgesproken. In de echtscheidingsprocedure heeft de vrouw verzocht de man te veroordelen om aan haar partneralimentatie te betalen van € 10.000 bruto per maand voor de duur van tien jaar. De rechtbank heeft de man veroordeeld tot betaling van een lager bedrag aan partneralimentatie dan verzocht. De man heeft het hof verzocht het verzoek van de vrouw om partneralimentatie alsnog af te wijzen. De vrouw heeft het hof verzocht om haar behoefte opnieuw vast te stellen, en herhaalt het door haar in eerste aanleg gedane verzoek ten aanzien van de hoogte en duur van de partneralimentatie. Het hof heeft de man veroordeeld tot betaling van partneralimentatie van een lager bedrag dan waartoe de rechtbank hem heeft veroordeeld. De man is in cassatie gekomen. De vrouw heeft – deels voorwaardelijk – incidenteel cassatieberoep ingesteld.

Bespreking van het principale cassatieberoep van de man

Het cassatiemiddel bestaat uit tien onderdelen, waarin met rechts- en motiveringsklachten wordt opgekomen tegen het oordeel van het hof over de huwelijksgerelateerde behoefte en de aanvullende behoefte (behoefte) van de vrouw alsmede de draagkracht van de man.

De klacht in onderdeel I voldoet niet aan de aan een cassatiemiddel te stellen eisen.

De onderdelen III tot en met IX bevatten geen belangrijke rechtsregel. Deze onderdelen gaan veelal uit van een verkeerde lezing van de beschikking van het hof, of klagen ten onrechte dat het hof voorbij is gegaan aan de stellingen en (bewijs)stukken van de man, of dat het hof buiten de rechtsstrijd van partijen is getreden of dat het oordeel van het hof onbegrijpelijk is.

Onderdeel X betreft een voortbouwklacht en behoeft geen afzonderlijke bespreking.

In onderdeel II klaagt het middel dat het oordeel van het hof in r.o. 5.6 dat het de behoefte van

de vrouw slechts kan vaststellen aan de hand van de hofnorm, rechtens onjuist althans onbegrijpelijk is. Het hof zou hebben miskend dat de vrouw haar actuele behoefte zo concreet mogelijk met concrete gegevens had moeten stellen, toelichten en bewijzen, hetgeen zij zou hebben nagelaten. Verder is onbegrijpelijk dat het hof heeft overwogen dat tussen partijen niet in geschil is dat een aanzienlijk deel van het gezinsinkomen (huurinkomsten) contant werd ontvangen en uitgaven veelal contant werden betaald, nu dit door geen van partijen is gesteld en de huurinkomsten door de zoon van partijen zijn geadministreerd, aldus het middel. Het hof heeft overwogen:

‘5.6. (...) Bij de bepaling van de hoogte van de behoefte dient rekening te worden gehouden met alle relevante omstandigheden. Dit betekent dat de rechter zowel in aanmerking zal moeten nemen wat de inkomsten tijdens de laatste jaren van het huwelijk zijn geweest als een globaal inzicht zal moeten hebben in het uitgavenpatroon in dezelfde periode om daaruit te kunnen afleiden in welke welstand partijen hebben geleefd. De behoefte zal daarnaast zo veel mogelijk aan de hand van concrete gegevens betreffende de reële of de met een zekere mate van waarschijnlijkheid te verwachten – en gelet op de welstand redelijke – kosten van levensonderhoud door de rechter worden bepaald.

Het inkomen van de man tijdens het huwelijk van partijen bestond voornamelijk uit huurinkomsten uit panden. Tussen partijen is niet in geschil dat een aanzienlijk gedeelte van het gezinsinkomen (de huurinkomsten) contant werd ontvangen en uitgaven veelal contant werden betaald. Het is daarom moeilijk voor de vrouw aan te tonen waaraan (en in welke mate) het inkomen is besteed. De keuze van partijen om huurinkomsten contant te innen en vervolgens ook contant te besteden, leidt ertoe dat hun uitgavenpatroon tijdens het huwelijk niet goed achteraf op basis van verificatoire bescheiden kan worden vastgesteld. Het hof kan, gelet op deze omstandigheden, de behoefte slechts vaststellen aan de hand van de hofnorm. De grieven van de man falen in zoverre.’

Volgens vaste rechtspraak geldt dat de rechter bij het bepalen van de mede aan de welstand gerelateerde behoefte van de alimentatiegerechtigde rekening moet houden met alle relevante omstandigheden. Dit betekent dat de rechter zowel in aanmerking zal moeten nemen wat de inkomsten tijdens de laatste jaren van het huwelijk zijn geweest als een globaal inzicht zal moeten hebben in het uitgavenpatroon in dezelfde periode om daaruit te kunnen afleiden in welke welstand partijen hebben geleefd. De hoogte en de aard van zowel inkomsten als uitgaven geven immers een aanwijzing voor het niveau waarop de onderhoudsgerechtigde na beëindiging van het huwelijk, wat de kosten van levensonderhoud betreft, in redelijkheid aanspraak kan maken. De behoefte zal daarnaast zoveel mogelijk aan de hand van concrete gegevens betreffende de reële of de met een zekere mate van waarschijnlijkheid te verwachten kosten van levensonderhoud door de rechter moeten worden bepaald. De

huwelijksgelateerde behoefte van de alimentatiegerechtigde kan in kaart worden gebracht door middel van een behoeftelijst, waarin alle (te verwachten) kosten van levensonderhoud worden opgesomd en zoveel mogelijk met stukken onderbouwd. In verband met de bezwaren die kleven aan een behoeftelijst (nodeloos escalerende discussies die voor de rechter arbeidsintensief zijn) is in de rechtspraak een eenvoudig te hanteren vuistregel ontwikkeld: de hofnorm of 60%-norm. Deze norm sluit aan bij het netto besteedbaar gezinsinkomen van partijen voor het uiteengaan, in voorkomend geval te verminderen met het eigen aandeel in de kosten van de kinderen. Dit bedrag wordt geacht beschikbaar te zijn geweest voor het levensonderhoud van beide partijen. Omdat een alleenstaande duurder uit is dan een samenwoner, wordt de helft van dit te verdelen inkomen met 20% verhoogd. De behoefte kan dus worden gelijkgesteld aan 60% van het netto besteedbaar gezinsinkomen, eventueel te verminderen met het destijds voor rekening van de ouders komende eigen aandeel in de kosten van de kinderen. In het *Rapport Alimentatienormen 2024* wordt het gebruik van de hofnorm aanbevolen. In HR 3 september 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM7050, NJ 2010/473, is geoordeeld dat het hof, door 60% van het vroegere netto gezinsinkomen als (enige) maatstaf te hanteren, heeft miskend dat de behoefte aan alimentatie in redelijkheid moet worden bepaald met inachtneming van alle relevante omstandigheden. In aansluiting hierop is in HR 6 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1336, NJ 2014/298, geoordeeld dat een globale wijze van bepaling van de behoefte volgens de hofnorm geen dienst kan doen ter verwerping van het betoog van de man dat het uitgavenpatroon van partijen geen representatief beeld verschaft, omdat de behoefte zoveel mogelijk moet worden bepaald aan de hand van concrete gegevens betreffende de reële of met een zekere mate van waarschijnlijkheid te verwachten kosten van levensonderhoud. Deze rechtspraak leidt ertoe dat de (verwachte) kosten van levensonderhoud bepaald zullen moeten worden aan de hand van concrete gegevens die besloten liggen in de stellingen van partijen. Althans: ‘zoveel mogelijk’, overweegt de Hoge Raad in beide uitspraken.

Dit laat ruimte om terug te vallen op de hofnorm in gevallen zoals de onderhavige, waarin het voor de rechter niet mogelijk is gebleken op basis van het partijdebat de behoefte van de vrouw aan de hand van concrete gegevens te bepalen. Het hof heeft in r.o. 5.6 gehandeld binnen de – volgens vaste rechtspraak geldende – kaders voor het bepalen van de behoefte van de vrouw. Het hof heeft – terecht – tot uitgangspunt genomen dat de behoefte van de vrouw zoveel mogelijk aan de hand van concrete gegevens moet worden bepaald. In dit geval heeft het hof vastgesteld dat een aanzienlijk deel van het gezinsinkomen contant werd ontvangen en veelal contant werd uitgegeven. Het is daarom moeilijk voor de vrouw, zo vervolgt het hof, om aan te tonen waaraan het inkomen is besteed. Hiermee geeft het hof aan dat het aan de vrouw is om haar behoefte te stellen en te onderbouwen, maar dat zij in dit geval daaraan niet kan voldoen. Het uitgavenpatroon tijdens het huwelijk kan in dit geval niet

goed achteraf aan de hand van verificatoire bescheiden worden vastgesteld. De conclusie van het hof dat, gelet op deze omstandigheden, de behoefte van de vrouw slechts aan de hand van de hofnorm kan worden vastgesteld, geeft geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Overigens mocht het hof in dit verband voorbijgaan aan de stelling van de man dat de huurinkomsten zijn geadministreerd in een boekhouding van de zoon van partijen, omdat de vrouw onweersproken heeft gesteld dat niet alle panden in beheer waren van de zoon.

Op zich voert het middel terecht aan dat nergens door de man uitdrukkelijk wordt erkend dat de inkomsten en uitgaven tijdens het huwelijk grotendeels contant werden ontvangen c.q. betaald. Dat neemt niet weg dat het hof tot deze vaststelling heeft kunnen komen op grond van het partijdebat.

De klachten van onderdeel II falen.

Bespreking van het incidentele cassatieberoep van de vrouw

De onderdelen A en B van het cassatieberoep zijn ingesteld onder de voorwaarde dat het principale cassatiemiddel slaagt. Nu deze voorwaarde niet in vervulling is gegaan, behoeven deze onderdelen geen bespreking. Onderdeel C bevat een onvoorwaardelijke klacht.

In dit onderdeel komt de vrouw op tegen r.o. 5.29 van de bestreden beschikking, luidende als volgt:

‘Art. 1:157 lid 7 BW bepaalt dat, indien ongewijzigde handhaving van de beëindiging van de uitkering ten gevolge van het verstrijken van de in het eerste tot en met vierde lid bedoelde termijn, gelet op alle omstandigheden van het geval, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan worden gevergd van degene die recht heeft op die uitkering, de rechter op diens verzoek alsnog een termijn kan vaststellen. Het verzoek daartoe wordt ingediend voordat drie maanden sinds de beëindiging van de uitkering zijn verstreken. De rechter bepaalt bij de uitspraak of verlenging van de termijn na ommekomst daarvan al dan niet mogelijk is.

Er is geen wettelijke basis voor het op voorhand reeds verlengen van de alimentatietermijn op het moment dat de eerste definitieve vaststelling van de alimentatie plaatsvindt. De vrouw kan een dergelijk verzoek pas bij het verstrijken van de alimentatietermijn aanvragen omdat alleen dan de op dat moment alle aanwezige relevante en actuele omstandigheden kunnen worden meegenomen in de afweging die art. 1:157 lid 7 BW voorschrijft. (...)’

Het middel klaagt dat het hof hiermee blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting. Het hof miskent dat artikel 1:157 lid 7 BW slechts een uiterste vervaldatum geeft voor het

indienen van een verzoek om verlenging van de alimentatietermijn, maar niet regelt vanaf welk moment zo'n verzoek op zijn vroegst kan worden gedaan. Een verzoek om verlenging van de alimentatietermijn op grond van de hardheidsclausule van artikel 1:157 lid 7 BW kan ook bij de eerste vaststelling van de partneralimentatie worden gedaan, aldus het middel.

Gelet op de datum van het inleidend verzoekschrift, waarin de man om een echtscheiding verzoekt (10 januari 2020) wordt de zaak bestreken door de op 1 januari 2020 in werking getreden Wet herziening partneralimentatie (*Stb.* 2019, 283). Met deze wet is onder andere beoogd om de duur van de partneralimentatie van maximaal twaalf jaren (art. 1:157 lid 4 (oud) BW) terug te brengen tot in beginsel vijf jaren (gewijzigde art. 1:157 lid 1 BW). Op het uitgangspunt in het gewijzigde artikel 1:157 lid 1 BW wordt in dit artikel een aantal uitzonderingen gemaakt voor bijzondere gevallen die leiden tot een langere duur van de partneralimentatie dan vijf jaren. In de onderhavige zaak gaat het om de meer algemene uitzondering in het zevende lid van artikel 1:157 BW, de hardheidsclausule. In de wetgeving vóór 1 januari 2020 kwam de hardheidsclausule ook voor, maar dan in andere bewoordingen (het vijfde lid van art. 1:157 (oud) BW). Zowel volgens artikel 1:157 lid 7 BW als artikel 1:157 lid 5 (oud) BW geldt dat een verlengingsverzoek op grond van de hardheidsclausule wordt ingediend voordat drie maanden sinds de beëindiging van de uitkering zijn verstreken. Artikel 1:157 BW, zowel in de voormalige als de huidige versie, geeft niet aan wanneer een verzoek tot verlenging van de alimentatietermijn op grond van de hardheidsclausule op zijn vroegst kan worden ingediend. In de parlementaire geschiedenis van artikel 1:157 lid 5 (oud) BW is aandacht besteed aan de vraag op welk moment een verlengingsverzoek op grond van de hardheidsclausule kan worden gedaan. De advocaat-generaal (A-G) wijst op de volgende passage uit de memorie van toelichting:

‘De vraag of er grond is voor verlenging van de onderhoudsplicht na het verstrijken van de termijn van 12 jaar, kan door de rechter slechts worden beoordeeld aan de hand van de omstandigheden die zich op dat tijdstip voordoen. Het ligt dan ook voor de hand dat het verzoek tot verlenging wordt gedaan tegen de tijd dat de alimentatie als gevolg van het verstrijken van de termijn van 12 jaar zou eindigen. Van de rechter kan niet worden gevergd dat hij veel eerder een beslissing zou moeten nemen omtrent al dan niet verlenging. Hij zou dan moeten oordelen over een situatie die nog in de toekomst verscholen ligt. Dat zou slechts tot procederen uitlokken. Bovendien kan op deze wijze op de meest zorgvuldige wijze door de rechter aandacht worden geschonken aan de bijzondere omstandigheden van de alimentatiegerechtigde.’

In lijn met deze toelichting verzet de aard van de hardheidsclausule zich tegen het door het middel verdedigde standpunt. Bij de beoordeling van een verlengingsverzoek zal de rechter rekening moeten houden met alle omstandigheden van het geval ten tijde van zijn beslissing,

om te voorkomen dat de beslissing niet voldoet aan de actuele behoefte van de alimentatiegerechtigde en de actuele draagkracht van de alimentatieplichtige. Het door het middel verdedigde standpunt zou ertoe leiden dat de rechter bij de beoordeling van een verlengingsverzoek dat is gedaan ter gelegenheid van de eerste vaststelling van de partneralimentatie, vooruit zou moeten lopen op omstandigheden in de toekomst, die aan wijziging onderhevig kunnen zijn. Dit geldt ook wanneer bij de eerste vaststelling van de partneralimentatie al duidelijk is dat de alimentatiegerechtigde niet in staat zal zijn in de voor hem geldende alimentatietermijn economische zelfstandigheid te verwerven. Nog daargelaten dat niet kan worden uitgesloten dat de financiële situatie van de alimentatiegerechtigde in de toekomst zou kunnen verbeteren, is het lastig te voorspellen of de draagkracht van de alimentatieplichtige toereikend zal zijn om de alimentatie voor de toekomst, in de verlengde periode, te blijven betalen.

Indien (onverhoopt) zou moeten worden aangenomen dat een verzoek tot verlenging van de alimentatietermijn op grond van de hardheidsclausule wel mogelijk is bij de eerste vaststelling van de partneralimentatie, geldt dat het de rechter vrijstaat om het verlengingsverzoek af te wijzen omdat hij zich onvoldoende in staat acht om te beoordelen of ongewijzigde handhaving van de beëindiging van de uitkering ten gevolge van het verstrijken van de in artikel 1:157 lid 1 t/m 4 BW bedoelde termijn, gelet op alle omstandigheden van het geval, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan worden geleverd van de alimentatiegerechtigde. Het nadeel van deze benadering is dat zij, in de woorden van de aangehaalde memorie van toelichting, tot procederen zal uitlokken.

Dit brengt de A-G tot de conclusie dat artikel 1:157 lid 7 BW zich ertegen verzet dat op een eerder moment dan in het zicht van het einde van de alimentatietermijn bedoeld in artikel 1:157 lid 1 t/m 4 BW een verzoek tot verlenging van de alimentatietermijn op grond van de hardheidsclausule wordt gedaan, omdat de rechter anders niet met inachtneming van alle actuele omstandigheden aan de zijde van zowel de alimentatiegerechtigde (behoefte) als de alimentatieplichtige (draagkracht) kan beoordelen of ongewijzigde handhaving van de beëindiging van de alimentatie naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan worden geleverd van de alimentatiegerechtigde.

Gelet op het voorgaande heeft het hof terecht geoordeeld dat geen wettelijke basis aanwezig is voor het op voorhand reeds verlengen van de alimentatietermijn op het moment dat de eerste definitieve vaststelling van de alimentatie plaatsvindt. De daartegen gerichte klacht van het middel faalt.

Verder klaagt het middel dat, als het oordeel van het hof zou inhouden dat het verzoek om de alimentatietermijn op grond van de hardheidsclausule op voorhand te verlengen in dit geval

niet toewijsbaar is, dat oordeel onjuist of onbegrijpelijk is. Het hof gaat immers niet in, zo betoogt het middel, op de inhoudelijke argumenten van de vrouw waaruit zou blijken dat op voorhand de alimentatietermijn met vijf jaar verlengd moet worden.

Deze klacht faalt bij gebrek aan feitelijke grondslag. Het hof is niet toegekomen aan een inhoudelijke beoordeling van het verlengingsverzoek op grond van de hardheidsclausule, omdat dat verzoek in de visie van het hof pas kan worden gedaan bij (of in het zicht van) het verstrijken van de alimentatietermijn op grond van artikel 1:157 lid 1 BW.

Conclusie

De conclusie strekt tot verwerping, zowel in het principale als in het incidentele cassatieberoep.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-11-2024

ECLI: ECLI:NL:PHR:2024:1152

Zaaknummer: 24/00083

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Vernietiging van gewijzigde huwelijkse voorwaarden vanwege misbruik van omstandigheden.

Feiten en omstandigheden

Partijen zijn in 1970 gehuwd onder huwelijkse voorwaarden waarin gemeenschap is uitgesloten en een periodiek verrekenbeding is opgenomen. De vrouw was eigenaar van de echtelijke woning en partijen waren gezamenlijk eigenaar van het naastgelegen stuk tuingrond. De vrouw heeft de woning en haar deel van de tuingrond aan de man verkocht voor € 374.612,50. De notariële akte vermeldt dat betaling van dit bedrag is voldaan door storting van € 274.612,50 op de kwaliteitsrekening van de notaris en dat de vrouw uit vrijgevigheid afstand doet van haar rechten uit haar vordering op de man van € 100.000. Een aantal maanden later wijzigen partijen de huwelijkse voorwaarden. Het periodiek verrekenbeding wordt geschrapt en partijen verklaren dat zij niets meer van elkaar te vorderen hebben. Acht jaar later zijn partijen gescheiden.

Procesverloop

De vrouw heeft in eerste aanleg en in hoger beroep verzocht om de gewijzigde huwelijkse voorwaarden te vernietigen en af te wikkelen conform de eerste huwelijkse voorwaarden.

De rechtbank heeft het verzoek van de vrouw tot vernietiging van de gewijzigde huwelijkse voorwaarden en het daarmee verband houdende verzoek van de vrouw te bepalen dat partijen dienen over te gaan tot afwikkeling van de eerste huwelijkse voorwaarden afgewezen.

Het hof heeft beslist dat het beroep van de vrouw op misbruik van omstandigheden slaagt en de gewijzigde huwelijkse voorwaarden worden vernietigd, hetgeen betekent dat de eerste huwelijkse voorwaarden herleven en uitvoering moet worden gegeven aan het periodiek verrekenbeding. Het hof acht daartoe onder andere de volgende punten van belang:

Partijen verschillen van mening over de aanleiding voor de overdracht van de echtelijke woning en het aandeel van de vrouw in het stuk tuingrond.

De vrouw heeft verklaard dat zij niet wist dat zij afstand had gedaan van haar recht op betaling van € 100.000. Een verklaring van partijen waarom de vrouw uit vrijgevigheid € 100.000 aan de man heeft kwijtgescholden ontbreekt.

Niet is betwist dat de man de koopsom voor een bedrag van € 274.472,03 (€ 374.472,03 minus € 100.000) heeft overgemaakt naar de rekening-courant bij de Rabobank op naam van de vrouw. De vrouw heeft de man gevolmachtigd tot de rekening-courant. De man erkent dat hij gelden van de rekening-courant heeft gebruikt voor eigen doeleinden, waaronder ook met betrekking tot het beheer van zijn huurpanden. Als zekerheid voor de rekening-courant is aan de Rabobank een recht van hypotheek op panden van de man verleend. De rekening-courant werd voornamelijk door de man gevoed en gebruikt. Het was voornamelijk de man die ten behoeve van zijn privévermogen gerechtigd was tot het saldo/de kredietfaciliteit van de rekening-courant. Hierdoor is de koopsom van de echtelijke woning niet aan de vrouw ten goede gekomen.

Uit de gedingstukken leidt het hof af dat de bespreking die aanleiding was voor nieuwe concepten van de akte wijziging huwelijkse voorwaarden, buiten aanwezigheid van de vrouw heeft plaatsgevonden.

Door de wijziging van de huwelijkse voorwaarden is iedere aanspraak die de vrouw kon maken op het door de man tijdens het huwelijk opgebouwde vermogen komen te vervallen.

Grieven

De man gaat in cassatie en klaagt over het oordeel dat het beroep van de vrouw op misbruik van omstandigheden slaagt, de gewijzigde huwelijkse voorwaarden worden vernietigd en de eerste huwelijkse voorwaarden herleven.

Beoordeling en motivering

Op grond artikel 3:44 lid 4 BW is misbruik van omstandigheden aanwezig wanneer iemand die weet of moet begrijpen dat een ander door bijzondere omstandigheden, zoals de – niet limitatief – in de wet genoemde noodtoestand, afhankelijkheid, lichtzinnigheid, abnormale geestestoestand of onervarenheid, bewogen wordt tot het verrichten van een rechtshandeling, het tot stand komen van die rechtshandeling bevordert, ofschoon hetgeen hij weet of moet begrijpen hem daarvan zou behoren te weerhouden. De omstandigheden zijn bijzonder omdat degene die erin verkeert onvrij is en zich als gevolg daarvan in een zwakke positie bevindt waarvan misbruik wordt gemaakt.

De man heeft de stelling van de vrouw dat hij geestelijk overwicht op haar had en dat zij van hem afhankelijk was geworden, uitdrukkelijk betwist. Het hof heeft geen (kenbare) aandacht besteed aan deze uitdrukkelijke en gemotiveerde betwisting. Het hof heeft misbruik van

omstandigheden aangenomen op grond van de bijzondere omstandigheden ‘afhankelijkheid c.q. onervarenheid’ van de vrouw, zonder (voldoende) inzichtelijk te maken hoe het hof tot deze ‘afhankelijkheid c.q. onervarenheid’ is gekomen. In het licht van de uitdrukkelijke en gemotiveerde betwisting van de man had dit wel van het hof verwacht mogen worden.

Daarnaast heeft het hof blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting met zijn oordeel dat een reeks van rechtshandelingen en feitelijke handelingen die tot onevenredige benadeling van de vrouw hebben geleid misbruik van omstandigheden opleveren. Het hof heeft hiermee te veel gewicht toegekend aan de benadeling van de vrouw, of deze benadeling zelfs beslissend geacht voor het aannemen van misbruik van omstandigheden, terwijl deze benadeling geen (sluitend) antwoord geeft op de vraag of sprake is van misbruik van omstandigheden.

Tot slot heeft het hof niets feitelijks vastgesteld waaruit zou kunnen volgen dat de vrouw als gevolg van haar afhankelijkheid c.q. onervarenheid door de man bewogen werd tot het verlenen van haar medewerking aan het wijzigen van de huwelijkse voorwaarden. Immers, de door het hof genoemde omstandigheden, in onderling verband en samenhang bezien, geven nog geen antwoord op de vraag of de vrouw haar medewerking aan het wijzigen van de huwelijkse voorwaarden niet of niet op dezelfde voorwaarden zou hebben verleend indien geen sprake was van afhankelijkheid c.q. onervarenheid.

Conclusie

De conclusie strekt tot vernietiging en verwijzing.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-11-2024

ECLI: ECLI:NL:PHR:2024:1153

Zaaknummer: 24/00335

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Heeft de man ingestemd met het voorkeursrecht en welke rol speelt dit voorkeursrecht bij de verdeling van de echtelijke woning?

Feiten en omstandigheden

Partijen zijn in 2003 gehuwd in gemeenschap van goederen. De ouders van de vrouw hebben aan haar een perceel grond geleverd tegen een koopprijs van € 90.000. Hierop is de echtelijke woning gebouwd. Dit valt in de gemeenschap van goederen. De vrouw heeft aan haar ouders een voorkeursrecht tot koop op de grond verleend. Het voorkeursrecht houdt kort gezegd in dat als de vrouw het voornemen heeft de echtelijke woning te vervreemden, de ouders als eerste het recht hebben de grond te kopen voor € 90.000.

In een taxatierapport is de echtelijke woning gewaardeerd op € 490.000 rekening houdende met het voorkeursrecht en op € 1.050.000 zonder hiermee rekening te houden.

Procesverloop

Zowel de vrouw als de man verzoeken vaststelling van de verdeling van de huwelijksgemeenschap. Daarbij is in het bijzonder in geschil welke waarde van de echtelijke woning bij de toedeling daarvan in aanmerking moet worden genomen.

De rechtbank heeft de woning aan de vrouw toegedeeld op basis van de waarde zonder rekening te houden met het voorkeursrecht, onder de verplichting de helft van de overwaarde – € 1.050.000 minus de hypothecaire schuld – aan de man te voldoen.

Het hof heeft de beschikking van de rechtbank bekrachtigd. De vrouw heeft, in het licht van de gemotiveerde betwisting door de man, niet aannemelijk gemaakt dat in het traject van aankoop van het perceel en bouw van de woning ook het vestigen van een voorkeursrecht op de grond is besproken en dat de man daarvan op de hoogte was, laat staan dat hij daarvoor expliciet toestemming heeft gegeven.

Grieven

De vrouw gaat in cassatie en klaagt over het passeren van het bewijsaanbod van de vrouw

door het hof.

Beoordeling en motivering

Het hof heeft kennelijk tot uitgangspunt genomen dat voor het antwoord op de vraag of het voorkeursrecht betrokken moet worden bij de waardering van de echtelijke woning, beslissend is of de man heeft ingestemd met het verlenen daarvan (art. 1:88 BW).

De vraag of de man in de door de vrouw gestelde omstandigheden heeft ingestemd met het verlenen van het voorkeursrecht, althans of de vrouw erop mocht vertrouwen dat de man daarmee instemde, moet worden beantwoord aan de hand van artikel 3:33 en 3:35 BW (de wilsvertrouwensleer). Daarbij zijn alle omstandigheden van het geval van belang. Instemming met het voorkeursrecht kan gelegen zijn in een handelen, maar ook een niet-handelen van de man. Daarbij is van belang of de man, zoals de vrouw heeft gesteld, van meet af aan op de hoogte was van het voorkeursrecht als voorwaarde voor de verkoop van de grond door haar ouders. Het oordeel van het hof dat die door de vrouw te bewijzen aangeboden stelling geen betrekking heeft op de vraag of de man toestemming heeft gegeven voor het verlenen van het voorkeursrecht, geeft daarom blijk van een onjuiste rechtsopvatting, althans is onbegrijpelijk.

Beslissing

De Hoge Raad vernietigt de beschikking.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-12-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1866

Zaaknummer: 24/01051

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Nationaliteitsrecht. Procesrecht. Verzoek op voet van artikel 1:26 BW dat buitenlandse adoptiebeslissing aan voorwaarden voor erkenning voldoet. Verkrijging Nederlandse nationaliteit (art. 5a en 5b RWN). Is Staat belanghebbende?

Feiten en omstandigheden

In 2006 is het kind in Gambia geboren. De vrouw heeft vanaf september 2019 tot eind september 2021 in Gambia verbleven. Daarna is de vrouw naar Nederland teruggekeerd. Het kind verblijft nog steeds in Gambia. De *Kanifing Children's Court of the Gambia* heeft in januari 2021 de adoptie van het kind door de man en de vrouw uitgesproken (hierna: de adoptiebeslissing). De man en de vrouw zijn met elkaar gehuwd. De man en vrouw verzoeken erkenning van de adoptiebeslissing op grond van artikel 1:26 BW.

De rechtbank heeft het verzoek toegewezen. De Staat heeft hoger beroep ingesteld. Het hof heeft de Staat niet-ontvankelijk verklaard, omdat de Staat geen belanghebbende is. De Staat is tegen dit oordeel in cassatie opgekomen. De conclusie van de advocaat-generaal strekt tot vernietiging van de beschikking van het hof en terugverwijzing.

Beoordeling en motivering

De Staat betoogt in Onderdeel A van het middel dat het hof heeft miskend dat de Staat in het onderhavige geval als belanghebbende moet worden aangemerkt, omdat erkenning van de adoptiebeslissing van rechtswege het Nederlanderschap tot gevolg heeft. De Staat is de aangewezen om zich in het algemeen belang te verzetten tegen toewijzing van een verzoek dat leidt tot vaststelling van Nederlanderschap.

De Hoge Raad kijkt naar de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN). De Hoge Raad overwoog in een andere zaak (HR 4 maart 1988, ECLI:NL:HR:1988:AB8705) dat de Staat de meest aangewezen is om zich in het algemeen belang te verzetten tegen een toewijzing van een verzoek (als in art. 17 RWN bedoeld) tot vaststelling van Nederlanderschap.

De verkrijging van de Nederlandse nationaliteit door een adoptiefkind is geregeld in artikel 5a

en 5b RWN. Artikel 5b RWN ziet op adopties die tot stand zijn gekomen in landen die niet zijn aangesloten bij het Haags Adoptieverdrag, zoals in dit geval Gambia. Met een verklaring voor recht op de voet van artikel 1:26 BW dat een buitenlandse adoptiebeslissing aan de voorwaarden voor erkenning voldoet, zoals de rechtbank heeft gegeven, staat vast dat aan de voorwaarde van artikel 5b lid 1 onder a RWN is voldaan. Als ook aan de overige voorwaarden van het eerste lid van artikel 5b RWN is voldaan, leidt dit ertoe dat het adoptiefkind van rechtswege het Nederlanderschap verkrijgt.

Gelet op de bijzondere aard van deze nationaliteitsverkrijging en op het met de verkrijging van de Nederlandse nationaliteit verbonden algemeen belang, moet de Staat in een dergelijke procedure als belanghebbende worden aangemerkt. Het past dan ook in het stelsel van de wet en sluit aan bij de wel uitdrukkelijk in de wet geregelde gevallen om de Staat als belanghebbende aan te merken in een procedure op de voet van artikel 1:26 lid 1 BW.

De Hoge Raad concludeert dat de Staat een belanghebbende is en hoger beroep kan instellen tegen de gegeven beslissing van de rechtbank.

Conclusie

De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 06-12-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1802

Zaaknummer: 23/03307

Rechters: C.E. du Perron, H.M. Wattendorff, mr. drs. F.J.P. Lock, F.R. Salomons en G.C. Makkink

Advocaten: S.M. Kingma en C.G.A. van Stratum

Wetsartikelen: 798 Rv

RECHTSPRAAK

Artikel 1:253a lid 1 BW. De ouders zijn het niet eens over de noodzaak en omvang van de hulpverlening voor twee van de drie minderjarige kinderen. Het hof bevestigt de uitspraak met vervangende toestemming ten aanzien van een kind en vernietigt de uitspraak ten aanzien van het andere kind. Het hof vindt de situatie van alle drie de kinderen zorgelijk omdat een stabiele basis ontbreekt waarbij de indruk bestaat dat deze zorgen voor een groot deel vanuit de persoonlijke problematiek van de moeder en de wisselvallige relatie tussen de ouders verklaard kunnen worden. Er moet eerst rust en ruimte ontstaan in de woon- en leefsituatie voordat kan worden vastgesteld of en waarvoor hulp en ondersteuning voor de kinderen nodig is.

Grieven

De moeder heeft de rechtbank verzocht haar vervangende toestemming te verlenen voor het inzetten van diverse vormen van hulpverlening voor de drie kinderen. De rechtbank heeft in de beschikking van 31 januari 2024 de verzoeken van de moeder ten aanzien van kind 3 afgewezen en ter vervanging van de toestemming van de vader de moeder toestemming verleend voor het inzetten van hulpverlening voor kind 2 (gezinsbegeleiding, behandeling ASS en persoonlijke begeleiding) en kind 1 (diagnostiek en behandeling indien nodig, persoonlijke begeleiding, gezinsbegeleiding en huiswerkbegeleiding).

De moeder is het niet eens met de afwijzing van haar verzoeken ten aanzien van kind 3 en is van mening dat de vervangende toestemming ten aanzien van kind 2 te beperkt is. De vader voert verweer en is in hoger beroep gekomen. Hij is het niet eens met de beslissing die de rechtbank heeft gegeven ten aanzien van kind 2.

Beoordeling en motivering

Het hof is op basis van de stukken en hetgeen tijdens de mondelinge behandeling is

besproken, van oordeel dat de situatie van alle drie de kinderen zeer zorgelijk is. Ondanks raadsonderzoeken, de inzet van gezinsvoogden en de inzet van enorm veel verschillende vormen van hulpverlening voor de moeder en de kinderen, lijken de zorgen over de situatie van de kinderen bij de moeder steeds groter te worden. Het hof heeft de indruk dat de zorgen over de kinderen voor een groot deel vanuit de persoonlijke problematiek van de moeder en de wisselvallige relatie tussen de ouders verklaard kunnen worden en dat een stabiele basis om zich evenwichtig te kunnen ontwikkelen voor de kinderen ontbreekt.

De vertegenwoordiger van de Raad voor de Kinderbescherming (de raad) heeft opgemerkt dat zij een groot risico ziet dat de kinderen worden geïmpacted. Er speelt psychiatrische problematiek bij de moeder en tussen de ouders is sprake van problematiek op relatieniveau. Het is lastig om onderzoek bij de kinderen te doen en individuele hulp voor ze in te zetten, terwijl er op systemisch niveau van alles speelt. De basis voor hulpverlening voor de kinderen is nu onvoldoende en vooral de ouders hebben hulp nodig. De hulp die loopt moet doorgaan en er moet eerst een goed plan komen.

Diagnostiek kind 3

Het hof is net als de rechtbank van oordeel dat uit de door partijen overgelegde stukken onvoldoende concrete problematiek naar voren komt. Het kind is hoogbegaafd en krijgt in verband daarmee een aanpast onderwijsaanbod. De moeder meent trekken te zien die passen bij een autismespectrumstoornis (ASS), met name 'Asperger'. Docenten hebben aangegeven zeker trekken van ASS waar te nemen, maar ook dat dit geen negatieve invloed heeft op zijn schoolprestaties. De stelling van de moeder dat wanneer diagnostiek uitblijft en onduidelijk is welke behandeling het kind nodig heeft, dit de kans op het ontstaan van problematiek vergroot, is onvoldoende om vervangende toestemming voor de gewenste persoonlijke hulpverlening te verlenen. Er dient eerst rust en ruimte te ontstaan in zijn woon- en leefsituatie voordat kan worden vastgesteld of het kind degene is waarvoor hulp en ondersteuning nodig is.

Persoonlijke hulpverlening kind 2

Het hof is van oordeel dat de moeder ook ten aanzien van kind 2 onvoldoende concrete problematiek naar voren heeft gebracht. De noodzaak voor vervangende toestemming voor persoonlijke hulpverlening is niet gebleken. De moeder heeft uitgelegd dat hij soms een behoorlijke woede-uitbarsting heeft en zich dan ook wel fysiek kan uiten, maar het hof kan uit hetgeen de moeder verklaart niet afleiden dat de situatie niet meer hanteerbaar is. Daar komt bij dat hij is gebaat bij duidelijkheid, structuur en overzicht. Het hof sluit niet uit dat alle kinderen, en dus ook kind 2, vanwege hun beperkte en onoverzichtelijke leefruimte bij de

moeder en alles wat dat met zich meebrengt extra frustraties ervaren. Het is de vraag of hulpverlening zijn mentale welbevinden zal verbeteren. Ook voor hem geldt dat er eerst rust en ruimte moet ontstaan in zijn woon- en leefsituatie voordat kan worden beoordeeld of voor hem verdere hulp en ondersteuning nodig is.

Gezinsbegeleiding kind 2 en 3

Het hof heeft hiervoor overwogen dat de noodzaak voor hulp voor kind 3 en kind 2 onvoldoende is gebleken. De moeder heeft de stelling van de vader dat alle kinderen het op dit moment goed doen op school en de school geen specifieke zorgen heeft, niet weersproken. Mede gelet op het advies van de raad dat de ouders eerst moeten gaan zorgen voor een veilige stabiele basis en er eerst een goed plan moet komen dat gericht is op het systeem in plaats van op (een van) de kinderen, ziet het hof ook geen aanleiding om vervangende toestemming voor de gezinsbegeleiding voor kind 2 en 3 te verlenen.

Conclusie

Het hof bekrachtigt de beschikking van de rechtbank waarbij ten aanzien van kind 3 vervangende toestemming is afgewezen en vernietigt de beschikking van de rechtbank ten aanzien van kind 2 waarbij vervangende toestemming is toegewezen, en wijst verdere verzoeken van de moeder alsnog af.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 28-11-2024

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2024:7379

Zaaknummer: 200.340.577

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Ontkenning vaderschap op grond van artikel 1:200 lid 1 BW. Gelasten DNA-onderzoek inzake biologisch vaderschap niet in belang kinderen. Proceskostenveroordeling.

Feiten

Man en vrouw huwden in 2007 in Egypte en scheidden in 2019. Uit het huwelijk zijn drie kinderen geboren. Man vermoedt niet de vader te zijn en verzoekt DNA-onderzoek om het vaderschap vast te stellen, dan wel ontkenning van het vaderschap. De rechtbank wijst het verzoek af bij bestreden beschikking van 12 januari 2024. Man stelt hoger beroep in. Vrouw is het eens met de bestreden beschikking en verzoekt veroordeling van de man in de proceskosten.

Motivering beslissing

Volgens de man heeft de rechtbank onvoldoende rekening gehouden met zijn moeilijke bewijsspositie. Een bekende van de vrouw heeft hem in 2022 verteld dat hij niet vader is. Deze bekende wil dit niet openlijk herhalen of op schrift stellen en wil niet dat haar identiteit bekend wordt gemaakt. Man twijfelt sindsdien fundamenteel over zijn biologische vaderschap. Het is in het belang van de kinderen te weten wie hun vader is. Man beroept zich op artikel 3 en 7 IVRK.

Volgens de vrouw heeft de man niets onderbouwd, er is geen twijfel aan het biologische vaderschap en het is tegen de belangen van de kinderen om geconfronteerd te worden met het standpunt van de man en om een DNA-onderzoek te ondergaan.

De bijzondere curator stelt dat, ondanks zwakke bewijsvoering van de man, het in belang is van de kinderen dat een einde komt aan het gerucht dat de man niet hun vader is.

De Raad voor de Kinderbescherming adviseert toewijzing van het verzoek van de man voor DNA-onderzoek. Het is in belang van de kinderen en hun identiteitsontwikkeling om zekerheid te hebben over het vaderschap.

Beoordeling hof

Het hof is eens met de beslissing van de rechtbank om de verzoeken van de man af te wijzen.

Artikel 1:199 BW bepaalt dat de vader is de man die tijdens de geboorte van het kind met de moeder is gehuwd. Man is juridisch vader van de kinderen. Ingevolge artikel 1:200 lid 1 BW kan het vaderschap worden ontkend als de vader niet de biologische vader is.

Er zijn onvoldoende feiten en omstandigheden om te stellen dat de man niet de biologische vader is.

Het hof acht onvoldoende de niet-onderbouwde stelling van de man dat hem in 2022 is verteld door een bekende van de vrouw dat hij niet de biologische vader is. Ook ter zitting vertelde de man slechts hierover dat deze bekende een Marokkaanse vriendin van de vrouw is en hij kent haar woonplaats. Man weet maar vaag iets over haar hetgeen geen aanknopingspunten biedt om aan te nemen dat hij niet de biologische vader is. Vrouw heeft ontkend deze vriendin te hebben (gehad).

Vrouw stelt dat kinderen niet weten van de procedure en het standpunt van de man. Gelet hierop vindt het hof DNA-onderzoek niet in het belang van de kinderen. Het beroep van de man op artikel 3 en 7 IVRK wordt verworpen omdat het verzoek van de man uitsluitend is gebaseerd op een niet-onderbouwd gerucht, dat door vrouw wordt betwist.

Man wordt veroordeeld in proceskostenveroordeling van de vrouw.

Beslissing

Het hof bekrachtigt de beschikking.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 26-11-2024

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2024:3289

Zaaknummer: 200.339.962/01

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Jeugdrecht. Hoorrecht minderjarige (art. 809 Rv). Vader zonder gezag belanghebbende in procedure over ondertoezichtstelling en machtiging tot uithuisplaatsing (art. 798 Rv)? Family life (art. 8 EVRM).

Feiten en omstandigheden

De moeder heeft alleen het gezag over de minderjarige, die is geboren in 2010. Bij beschikking van 13 juni 2023 heeft de kinderrechter de minderjarige voor twee weken onder toezicht gesteld van de gecertificeerde instelling (GI) en een spoedmachtiging verleend tot uithuisplaatsing van de minderjarige bij de vader. Op 14 juni 2023 heeft de kinderrechter een spoedmachtiging tot uithuisplaatsing van de minderjarige bij de grootvader verleend tot 27 juni 2023. Bij beschikking van 21 juni 2023 is de voorlopige ondertoezichtstelling verlengd tot 13 september 2023 en de machtiging om de minderjarige uit huis te plaatsen bij de grootvader of van een ander persoon uit het netwerk van de ouders, verlengd voor de duur van de voorlopige ondertoezichtstelling. In de procedures die leidden tot de beschikkingen van 13 en 21 juni 2023 is de vader als belanghebbende aangemerkt.

De Raad voor de Kinderbescherming (de raad) heeft verzocht om de minderjarige voor een jaar onder toezicht te stellen en een machtiging tot uithuisplaatsing van de minderjarige in een netwerkpleeggezin voor zes maanden te verlenen. De vader heeft verzocht om hem als belanghebbende aan te merken, om afwijzing van het verzoek de machtiging tot uithuisplaatsing van de minderjarige in het netwerkpleeggezin te verlenen en om ambtshalve een machtiging tot uithuisplaatsing van de minderjarige bij hem te verlenen. De kinderrechter heeft bij beschikking van 11 september 2023 de minderjarige onder toezicht gesteld tot 11 september 2024 en een machtiging tot uithuisplaatsing in een netwerkpleeggezin verleend tot 11 maart 2024. De kinderrechter heeft bij afzonderlijke beschikking van 11 september 2023 beslist dat de vader geen belanghebbende is in deze procedure.

De vader heeft het hof verzocht hem alsnog als belanghebbende aan te merken. Het hof heeft de beschikking van de kinderrechter bekrachtigd en daartoe overwogen:

‘3. (...) Wat staat in de wet?’

3.1 (...) De persoon wiens rechter of verplichtingen rechtstreeks door de zaak worden geraakt, is belanghebbende. Een ouder zonder gezag kan niet zonder meer worden aangemerkt als belanghebbende in een zaak over een ondertoezichtstelling, omdat de ondertoezichtstelling de rechten of verplichtingen van die ouder niet rechtstreeks raakt. Het is mogelijk dat een ouder zonder gezag toch als belanghebbende wordt aangemerkt, als die ouder family life heeft met de minderjarige en de procedure inbreuk maakt op het recht op family life. Of dat zo is, beoordeelt de kinderrechter naar de omstandigheden van het geval.

Wat vindt het hof?

3.2 Het hof is van oordeel dat de vader family life heeft met [de minderjarige]. Na de geboorte van [de minderjarige] heeft de vader met de moeder en [de minderjarige] een gezin gevormd. De vader heeft [de minderjarige] jarenlang opgevoed en verzorgd, totdat [de minderjarige] ongeveer zeven jaar oud was. In deze periode is tussen de vader en [de minderjarige] family life ontstaan. Als tussen een ouder en een kind eenmaal family life bestaat, kan dat alleen verbroken worden wanneer sprake is van bijzondere en zwaarwegende omstandigheden. Family life wordt niet verbroken door het enkele feit dat de ouder en de minderjarige geen contact meer hebben. Het hof is van oordeel dat het family life tussen de vader en [de minderjarige] niet verbroken is. Hoewel [de minderjarige] in 2018 uit huis is geplaatst en de vader geen omgangsregeling heeft, hebben [de minderjarige] en de vader in 2019 nog wel contact met elkaar gehad. Later, in 2022, hebben de vader en [de minderjarige] contact gehad via social media. Bovendien heeft [de minderjarige] in de zomer van 2023 een paar weken bij de vader gewoond. In die periode heeft de kinderrechter op 13 juni 2023 een machtiging tot uithuisplaatsing van [de minderjarige] bij de vader verleend. Hoewel die plaatsing al na één dag is beëindigd en de machtiging is vervangen door genoemde machtiging van 14 juni 2023, was de kinderrechter destijds wel van oordeel dat [de minderjarige] onderdeel was van het gezin van de vader.

3.3 Het hof moet dus de vraag beantwoorden of het recht op family life tussen de vader en [de minderjarige] rechtstreeks wordt geraakt door de procedure over de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing. Het hof is, net als de rechtbank, van oordeel dat de vader geen belanghebbende is bij de huidige stand van de procedure.

3.4 In juni 2023 is er bij de rechtbank ook een procedure geweest over de machtiging tot uithuisplaatsing van [de minderjarige]. [De minderjarige] woonde toen een paar weken bij de vader. Daarna is hij bij zijn opa (mz) en later bij de familie (...) geplaatst. Het hof merkt op dat de vader in die procedure wel belanghebbende was. Toen beoordeelde de kinderrechter immers of [de minderjarige] bij de vader moest blijven of niet. Die beslissing van de kinderrechter had rechtstreeks invloed op de manier waarop de vader zijn family life met [de

minderjarige] kan invullen.

3.5 In de huidige procedure is dat niet meer het geval. [De minderjarige] woont nu bij de familie (...). De GI onderzoekt in het kader van de ondertoezichtstelling of [de minderjarige] in de toekomst weer bij de moeder kan wonen, bij wie hij vanaf 2019 – tot juni 2023 – woonde. Een plaatsing bij de vader is niet meer aan de orde. De vader heeft het hof ter zitting verteld dat hij geen enkel contact meer heeft gehad met [de minderjarige] sinds [de minderjarige] in juni 2023 bij zijn opa werd geplaatst. De GI heeft verteld dat [de minderjarige] zelf heeft besloten om het contact met de vader te verbreken. De GI heeft verteld dat het nog wel een van de doelen van de ondertoezichtstelling is om het contact tussen [de minderjarige] en de vader te herstellen. (...) De vader heeft echter heel duidelijk verteld dat hij niet met de GI gaat samenwerken. Hij maakt de brieven van de GI niet open en wil absoluut niet met de GI in gesprek. Het hof stelt vast dat de GI dus niet aan het beoogde contactherstel kan werken, omdat de vader dat onmogelijk maakt. De ondertoezichtstelling kan daarom geen invloed hebben op het (ontbreken van) contact tussen de vader en [de minderjarige].

3.6 Samenvattend is het hof van oordeel dat de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing geen invloed hebben op de manier waarop de vader zijn family life met [de minderjarige] invult. Het recht op family life wordt dus niet rechtstreeks geraakt door de procedure daarover. De vader kan daarom niet als belanghebbende worden aangemerkt in die procedure.

3.7 Het hof wijst het verzoek van de vader af en bekrachtigt de beschikking van 11 september 2023.'

De vader heeft cassatieberoep ingesteld tegen deze beschikking.

Beoordeling van de cassatiemiddelen

Cassatiemiddel I: hoorrecht op grond van artikel 809 lid 1 Rv

In dit middel wordt geklaagd dat het hof ten onrechte heeft nagelaten de minderjarige in de gelegenheid te stellen zijn mening te geven en zodoende het bepaalde in artikel 809 Rv niet in acht heeft genomen. Althans, is de beslissing om de minderjarige niet in de gelegenheid te stellen zijn mening te geven rechtens onjuist dan wel onbegrijpelijk gemotiveerd. Omdat het cassatieberoep alleen is ingesteld tegen de beschikking over de procespositie van de vader in de zaak over de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing, begrijpt de advocaat-generaal (A-G) de klacht zo dat het betoogt dat het hof de minderjarige in de gelegenheid had moeten stellen zijn mening te geven over het verzoek van de vader de beschikking van de kinderrechtster te vernietigen en hem alsnog als belanghebbende aan te

merken.

Ingevolge artikel 809 Rv beslist de rechter in zaken betreffende minderjarigen niet dan na de minderjarige van 12 jaar of ouder in de gelegenheid te hebben gesteld hem zijn mening kenbaar te maken. Artikel 809 Rv houdt niet de plicht voor de rechter in om de minderjarige daadwerkelijk te horen, maar om die daartoe in de gelegenheid te stellen. De minderjarige heeft dus een hoorrecht. De wetgever heeft geen definitie gegeven van het begrip ‘zaken betreffende minderjarigen’. Algemeen wordt aangenomen dat het hierbij gaat om zaken die de rechtspositie van een minderjarige betreffen. Daarbij gaat het dus om inhoudelijke, niet procedurele beslissingen die de minderjarige betreffen.

Het middel faalt. De klachten nemen de toepasselijkheid van het hoorrecht van artikel 809 lid 1 Rv tot uitgangspunt bij de beslissing van het hof over de procespositie van de vader. Dit uitgangspunt is niet juist. De kinderrechter heeft zijn beslissingen in twee beschikkingen neergelegd. De eerste beschikking betreft de procespositie van de vader in de procedure over de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing. In de tweede beschikking heeft de kinderrechter op de verzoeken van de raad over de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing beslist. De vader is alleen van de eerste beschikking in hoger beroep gekomen. Het hoger beroep betrof dus uitsluitend de procesrechtelijke kwestie of de vader belanghebbende is. Het ging in de bestreden beschikking dus uitsluitend om de procespositie van de vader en niet om de rechtspositie van de minderjarige. Het hoorrecht voor minderjarigen is niet in het leven geroepen voor de procedurele beslissing door de rechter of een andere (de vader) belanghebbende in een procedure is. Hierbij gaat het immers niet om een zaak betreffende minderjarigen, zoals hiervoor uiteengezet. Het hoorrecht van artikel 809 lid 1 Rv mist dus toepassing. Het hof heeft dit – terecht – kennelijk ook gemeend. Het middel stuit hierop af.

Cassatiemiddel II: de procespositie van de vader

Dit middel bevat diverse klachten, aan de hand waarvan wordt betoogd dat het oordeel dat het recht van de vader op family life met de minderjarige niet rechtstreeks wordt geraakt door de procedure over de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing rechtens onjuist dan wel onbegrijpelijk gemotiveerd is.

In de verzoekschriftprocedure, waarin wordt verzocht om ondertoezichtstelling en/of uithuisplaatsing van de minderjarige, is het de taak van de rechter om te bepalen wie belanghebbenden zijn (art. 279 lid 1, slotzin, Rv). Belanghebbenden hebben een zelfstandige processuele positie. Artikel 798 lid 1, eerste volzin, Rv bepaalt dat onder belanghebbende wordt verstaan ‘degene op wiens rechten of verplichtingen de zaak rechtstreeks betrekking

heeft'. Volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad betekent het vorenstaande dat de door artikel 798 lid 1, eerste volzin, Rv bestreken kring van belanghebbenden niet in algemene zin kan worden afgebakend. Welke betrokkene als belanghebbende moet worden aangemerkt, wordt bepaald – aan de ene kant – door het onderwerp van de aan de rechter voorgelegde zaak en – aan de andere kant – door de rechten of verplichtingen waarop de betrokkene zich beroept. Slechts indien het onderwerp van de zaak ertoe kan leiden dat de rechten of verplichtingen waarop de betrokkene zich beroept, rechtstreeks door de rechterlijke beslissing worden geraakt, is die betrokkene in die zaak belanghebbende in de zin van artikel 798 lid 1, eerste volzin, Rv. Uit vaste rechtspraak van de Hoge Raad vloeit verder voort dat in overeenstemming met het vorenstaande de niet met het ouderlijk gezag beklede ouder in het kader van een ondertoezichtstelling niet kan worden beschouwd als belanghebbende in de zin van artikel 798 lid 1, eerste volzin, Rv. Immers, door de rechterlijke beslissing houdende ondertoezichtstelling worden de rechten en verplichtingen van die ouder niet rechtstreeks geraakt, nu die ouder vóór de ondertoezichtstelling niet het ouderlijk gezag uitoefende, en de ondertoezichtstelling niet in de weg staat aan effectuering van zijn recht op gezinsleven met de minderjarige. De Hoge Raad heeft verder geoordeeld dat van belang is dat uit de rechtspraak van het EHRM moet worden afgeleid dat een persoon die aanspraak kan maken op bescherming van zijn familie- en gezinsleven of zijn privéleven (art. 8 lid 1 EVRM), tevens aanspraak erop kan maken dat hij in voldoende mate betrokken wordt in het besluitvormingsproces dat kan leiden tot inmenging in dat familie- en gezinsleven respectievelijk dat privéleven. Die aanspraak ziet mede op de gerechtelijke procedure, die tevens moet voldoen aan de eisen van artikel 6 EVRM. De door artikel 8 EVRM vereiste mate waarin en wijze waarop de belanghebbende bij het besluitvormingsproces wordt betrokken, is afhankelijk van de bijzondere omstandigheden van het geval en aard en mate van ingrijpendheid van de te nemen maatregelen. De rechter moet de vraag of een betrokkene belanghebbende is in de zin van artikel 798 lid 1, eerste volzin, Rv, derhalve beantwoorden met inachtneming van deze uit artikel 8 EVRM voortvloeiende eisen. Uit dit door de Hoge Raad geschetste juridisch kader ontstaat ruimte voor de feitenrechter om een ouder zonder gezag in een procedure over een kinderbeschermingsmaatregel als belanghebbende aan te merken, indien deze ouder zonder gezag 1) family life in de zin van artikel 8 EVRM met de minderjarige heeft en 2) de zaak rechtstreeks betrekking heeft op dit recht op family life, dat wil zeggen dat dit recht rechtstreeks wordt geraakt door de beslissing van de rechter houdende de kinderbeschermingsmaatregel. In hoeverre hiervan sprake is, zal steeds afhangen van de omstandigheden van het geval.

Bij het hof lag uitsluitend de vraag voor of de kinderrechter de vader al dan niet terecht niet heeft aangemerkt als belanghebbende in de procedure over de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing. Zoals de vader in cassatie aangeeft, is deze procedure over de

ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing voor hem al geëindigd met de beschikking van de kinderrechter. Hij heeft tegen deze beschikking, waarin de minderjarige onder toezicht is gesteld en een machtiging uithuisplaatsing is verleend, immers geen hoger beroep ingesteld. Hij lijkt met deze procedure in hoger beroep en, vermoedelijk dus ook in cassatie, voor toekomstige procedures over de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing duidelijkheid te willen krijgen over zijn procespositie. De rechter zal echter bij elke nieuwe procedure op basis van de dan voorliggende feiten en omstandigheden moeten beoordelen of hij belanghebbende is, met inachtneming van de hiervoor geschetste maatstaf. Gelet op het voorgaande is voor wat betreft de met de beschikking van de kinderrechter reeds afgeronde procedure over de ondertoezichtstelling en de uithuisplaatsing nu in cassatie slechts nog sprake van een soort rechtmatigheidstoets van het oordeel van het hof dat de vader in deze reeds afgeronde procedure geen belanghebbende was.

De hoofdklachten vallen in drie subklachten uiteen. Elk van de subklachten eindigt met een soort overkoepelende, vierde, klacht dat het recht op family life tussen de vader en de minderjarige als vanzelfsprekend wordt geraakt, nu de uithuisplaatsing bij de vader is geëindigd en de minderjarige elders uit huis is geplaatst.

De eerste subklacht houdt in dat het kunstmatig en rehtens onjuist is dat de kinderrechter en het hof een scherp onderscheid maken tussen de procedures in juni 2023, waarin de vader wel als belanghebbende is aangemerkt, en de onderhavige procedure, waarin hij geen belanghebbende meer is. Laatstgenoemde procedure bouwt immers voort op de voorgaande procedures tot voorlopige ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing. Het hof had dan ook de vraag moeten beantwoorden of zich omstandigheden hebben voorgedaan die rechtvaardigen dat de vader, die in beginsel als belanghebbende moet worden beschouwd, daardoor niet meer als belanghebbende beschouwd kan worden, hetgeen het hof heeft nagelaten te doen.

Deze klacht faalt. De klacht gaat uit van het onjuiste uitgangspunt dat de vader, nu hij in de procedures in juni 2023 als belanghebbende is aangemerkt, ook in opvolgende procedures belanghebbende blijft, tenzij zich omstandigheden voordoen die dit anders maken. De rechter zal echter bij elke nieuwe procedure op basis van de dan voorliggende feiten en omstandigheden moeten beoordelen of de vader belanghebbende is, met inachtneming van de hiervoor geschetste maatstaf. Een oordeel over de procespositie van de vader in een eerdere procedure werkt dus niet automatisch door in een volgende procedure. Bij de beoordeling die het hof heeft gemaakt ten aanzien van de procespositie van de vader heeft het zich overigens wel rekenschap gegeven van de eerdere procedures. In r.o. 3.4 heeft het hof immers overwogen dat de vader in de procedures in juni 2023 nog wel als belanghebbende werd aangemerkt, omdat de kinderrechter toen moest beoordelen of de minderjarige bij de vader moest blijven of niet. Vervolgens heeft het hof in r.o. 3.5 toegelicht waarom de beslissing van de

kinderrechter van 11 september 2023 niet meer rechtstreeks invloed had op de manier waarop de vader zijn family life met de minderjarige kon invullen en hij dus niet meer als belanghebbende aangemerkt kon worden in die procedure van september 2023 (r.o. 3.6).

De tweede subklacht houdt in dat de argumentatie in r.o. 3.5 waarin het hof zijn oordeel motiveert dat de beslissing van de kinderrechter in zijn beschikking van 11 september 2023 niet rechtstreeks invloed had op de manier waarop de vader zijn family life met de minderjarige invult, onbegrijpelijk is.

De derde subklacht gaat in het bijzonder in op één aspect van de argumentatie van het hof in r.o. 3.5. Geklaagd wordt dat de omstandigheid dat de vader geen contact wil met de GI, zodat deze niet aan contactherstel kan werken omdat de vader dat onmogelijk maakt, niet van belang is voor de vraag of hij belanghebbende is in de zin van artikel 798 lid 1 Rv. Het is rechtens onjuist om de procesrechtelijke beslissing of hij kan worden aangemerkt als belanghebbende te laten afhangen van zijn houding ten opzichte van de GI. Niet de rechter, maar de GI zou dan min of meer bepalen of de vader als belanghebbende in de procedure zal worden betrokken, en dat zou in strijd zijn met het recht op een eerlijk proces zoals volgt uit artikel 6 EVRM.

De A-G bespreekt de subklachten 2 en 3 vanwege hun onderlinge samenhang gezamenlijk.

Het hof heeft in het kader van de vraag of de kinderrechter de vader terecht niet als belanghebbende heeft aangemerkt ten eerste geoordeeld dat het family life tussen de vader en de minderjarige niet verbroken is (r.o. 3.2). Vervolgens komt het hof op grond van de navolgende overwegingen tot het oordeel dat de ondertoezichtstelling en de machtiging tot uithuisplaatsing waartoe in september 2023 is besloten geen invloed hebben op de manier waarop de vader zijn family life met de minderjarige invult, zodat het recht op family life niet rechtstreeks wordt geraakt door de procedure en de vader niet als belanghebbende aangemerkt moet worden in die procedure (r.o. 3.4-3.6):

In de procedure in juni 2023 over de machtiging tot uithuisplaatsing was de vader wel belanghebbende, omdat de kinderrechter toen moest beoordelen of de minderjarige bij de vader moest blijven, waar hij toen een paar weken woonde, of niet.

Tijdens de onderhavige procedure in september 2023 woont de minderjarige bij het netwerkpleeggezin, nadat hij eerst bij de grootvader moederszijde was geplaatst.

De GI onderzoekt in het kader van de ondertoezichtstelling of de minderjarige in de toekomst weer bij de moeder kan wonen, waar de minderjarige van 2019 tot juni 2023 woonde.

Een plaatsing bij de vader is niet meer aan de orde.

De vader heeft ter zitting verklaard dat hij sinds juni 2023 geen enkel contact meer met de minderjarige heeft gehad.

De GI heeft verklaard dat de minderjarige zelf heeft besloten het contact met de vader te verbreken.

De GI heeft verklaard dat het contactherstel tussen de vader en de minderjarige nog wel een van de doelen van de ondertoezichtstelling is.

De vader heeft echter duidelijk verklaard niet met de GI te gaan samenwerken, hun brieven niet te openen en absoluut niet in gesprek te willen met de GI.

Het hof stelt vast dat de GI dus niet aan het beoogde contactherstel kan werken, omdat de vader dat onmogelijk maakt.

De ondertoezichtstelling kan daarom geen invloed hebben op het (ontbreken van) contact tussen de vader en de minderjarige.

Met deze oordelen heeft het hof geen blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting en heeft het zijn beslissing niet onbegrijpelijk of onvoldoende gemotiveerd. Het hof heeft immers de juiste maatstaf, zoals eerder weergegeven, toegepast, door eerst te onderzoeken of de vader family life in de zin van artikel 8 EVRM met de minderjarige heeft en vervolgens of de zaak rechtstreeks betrekking heeft op dit recht op family life, dat wil zeggen dat dit recht rechtstreeks wordt geraakt door de beslissing van de rechter houdende de kinderschermingsmaatregel. Het hof heeft dus niet zonder meer als hoofdregel gehanteerd dat een ouder zonder gezag geen belanghebbende is in een procedure over ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing, maar het heeft de bredere toets zoals weergegeven aangelegd. Daarbij heeft het hof rekening gehouden met de sinds de beoordelingen in juni 2023 gewijzigde omstandigheden. In dat verband heeft het hof overwogen dat de vader weliswaar nog steeds family life met de minderjarige heeft, maar dat de manier waarop hij zijn family life met de minderjarige kan invullen niet rechtstreeks wordt geraakt door ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing. Daarvoor zijn met name bepalend de overwegingen dat 1) de GI door de onwillige houding van de vader niet aan contactherstel tussen de vader en de minderjarige kan werken (een doel van de ondertoezichtstelling) en dat 2) plaatsing bij de vader niet meer aan de orde is. De houding van de vader ten opzichte van de GI is daarbij dus een door het hof meegewogen omstandigheid. Niet valt dus in te zien waarom het de GI zou zijn die beslist over de procespositie van de vader.

Gelet op het voorgaande falen niet alleen de subklachten 2 en 3, maar ook de vierde klacht. Uit het oordeel van het hof blijkt immers voldoende duidelijk dat een plaatsing bij de vader ten tijde van de beoordeling door de kinderrechter in september 2023, anders dan in juni 2023, niet meer aan de orde was. Al door de beschikkingen van 14 en 21 juni 2023 was een einde gekomen aan het verblijf van de minderjarige bij de vader. In de procedure in september 2023

lag, wat de machtiging tot uithuisplaatsing betreft, ook alleen het verzoek van de raad om de machtiging tot uithuisplaatsing van de minderjarige in een netwerkpleeggezin voor. De rechtbank had de vader, nu hij geen belanghebbende was, immers niet-ontvankelijk verklaard in zijn verzoeken om afwijzing van de machtiging tot uithuisplaatsing van de minderjarige in het netwerkpleeggezin en om een ambtshalve machtiging tot uithuisplaatsing van de minderjarige bij de vader.

De klachten van het tweede middel slagen dan ook niet.

Conclusie

De conclusie strekt tot verwerping van het cassatieberoep.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-11-2024

ECLI: ECLI:NL:PHR:2024:1195

Zaaknummer: 24/01402

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Naamskeuze door (biologische) vader mogelijk na overlijden moeder en vervangende toestemming tot erkenning? Voogd als belanghebbende. Artikel 1:5 lid 9 BW in combinatie met lid 2. De betekenis van de term ‘ouder’ in lid 9. Het hof oordeelt anders dan in ECLI:NL:GHARL:2014:5739 op grond van onder meer de parlementaire geschiedenis en de uitgangspunten van het huidige naamrecht. Het hof wijst het verzoek af dat het hof zelf de achternaam van de vader aan de minderjarige toewijst, nu naamskeuze door de vader mogelijk is en door hemzelf kan worden bewerkstelligd, en omdat voor een dergelijk verzoek geen rechtsgrond bestaat.

Feiten en omstandigheden

Het hof gaat uit van de door de rechtbank vastgestelde feiten voor zover daartegen in hoger beroep niet is opgekomen. Onder meer staat vast dat de man en de moeder van de minderjarige een affectieve relatie hebben gehad. De moeder is in 2021 overleden. De minderjarige is niet erkend en verblijft bij zijn oom en tante (de pleegouders). De gecertificeerde instelling (GI) is belast met de voogdij over de minderjarige. Uit DNA-onderzoek is gebleken dat de man met 99,9% zekerheid de vader van de minderjarige is.

Grievens

Bij de bestreden beschikking heeft de rechtbank de man toestemming, die de toestemming van de moeder vervangt, tot erkenning van de minderjarige verleend en het verzoek van de man om te bepalen dat de minderjarige zijn geslachtsnaam zal verkrijgen, afgewezen. De man is het hier niet mee eens en verzoekt het verzoek tot het toekennen van de geslachtsnaam aan de minderjarige alsnog toe te wijzen.

Standpunten van de partijen

De man voert aan dat, in artikel 1:5 lid 9 BW de mogelijkheid is opgenomen om de

naamskeuze over te laten aan één ouder indien de andere ouder is overleden. Volgens de man zou er geen reden zijn om aan te nemen dat artikel 1:5 lid 9 BW niet van toepassing zou kunnen zijn op situaties van erkenning en vaststelling vaderschap (zie ook ECLI:NL:RBZWB:2022:2301). De man meent verder dat er geen enkel belang is dat zich verzet tegen toekenning van de geslachtsnaam, terwijl dit wel in het belang is van de man, de minderjarige en de pleegouders (die hiermee eerder hebben ingestemd). Daarnaast is de weigering niet proportioneel in het licht van artikel 8 EVRM en artikel 7 en 8 IVRK. De weigering om de geslachtsnaam toe te kennen is dan ook in strijd met deze artikelen.

De GI stelt zich op het standpunt dat een eventuele wijziging van de achternaam verder strekt dan het enkel bevestigen van de afstammingsrelatie van de minderjarige met de vader en een effect kan hebben op het geestelijk welzijn van de minderjarige. Daarnaast stelt de GI dat de minderjarige te zijner tijd zelf een keuze over zijn achternaam moet kunnen maken.

Beoordeling en motivering

Processuele positie van de bijzondere curator en de GI

In eerste aanleg is de minderjarige, in verband met de toen voorliggende afstammingskwestie, vertegenwoordigd door een bijzondere curator op grond van artikel 1:212 BW. In hoger beroep is de afstammingskwestie niet meer aan de orde en wordt de minderjarige niet meer vertegenwoordigd door de bijzondere curator.

De GI is de voogd, en daarmee de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige. Omdat het verzoek direct betrekking heeft op de minderjarige, merkt het hof de GI daarom aan als belanghebbende in deze procedure, en niet als informant. Het gezag (inclusief de voogdij) over minderjarigen ziet immers ook op de persoon van de minderjarige (art. 1:245 lid 4 BW) en omvat de verantwoordelijkheid voor het welzijn van de minderjarige en het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid (art. 1:247 lid 1 en 2 BW). Een eventuele wijziging van de achternaam van de minderjarige valt, volgens het hof, onder deze verantwoordelijkheid.

Oordeel van het hof

Aan het hof ligt voor de rechtsvraag of de biologische vader na het overlijden van de moeder de mogelijkheid heeft om op grond van artikel 1:5 lid 9 BW een (eenzijdige) naamskeuze uit te brengen ter gelegenheid van de erkenning van het kind.

Uit de in artikel 1:5 lid 9 BW gebruikte terminologie (ouder/ouders) kan volgens het hof niet de conclusie worden getrokken dat naamskeuze alleen openstaat voor degene die voorafgaand aan deze naamskeuze reeds de juridische ouder van het kind is. Belangrijk is dat de

terminologie in artikel 5 niet zo strikt is toegepast dat daarmee steeds alleen degene wordt bedoeld die al juridisch ouder is. Lid 8 van dit artikel spreekt van een verklaring van de ouders als bedoeld in lid 2, terwijl bij die verklaring het moment van de naamskeuze en het ontstaan van het juridische ouderschap samenvallen (bij erkenning na de geboorte), of de naamskeuze zelfs gedaan wordt voordat er een familierechtelijke betrekking tussen vader en kind ontstaat (bij erkenning vóór de geboorte).

Daarbij komt ook dat de parlementaire geschiedenis geen aanknopingspunten biedt voor de uitleg die de rechtbank geeft. Blijkens de memorie van toelichting (*Kamerstukken II* 1991/92, 22408, nr. 3) op p. 15-16 doelde de wetgever in het voorafgaande ontwerp vooral op de situatie dat de vader al voor de geboorte van het kind is overleden en was het de bedoeling dat de moeder dan alleen de naamskeuze zou kunnen doen. De wetgever noemt echter ook de situatie van (overlijden voor) erkenning, en vermeldt daarover dat dan van toestemming tot erkenning door de moeder moet blijken en van de wil tot erkenning van de zijde van de vader, omdat anders niet kan worden erkend. Hoewel het wetsvoorstel nadien geheel is herschreven, blijkt hieruit niet, volgens het hof, dat een wijziging in mogelijkheden tot naamskeuze zou zijn beoogd.

De uitleg van de rechtbank zou de mogelijkheden voor naamskeuze door de man echter wel aanzienlijk beperken. Dit terwijl er een vrij brede consensus lijkt te bestaan in de jurisprudentie en de literatuur dat bij een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap na het overlijden van een van de ouders wel een naamskeuze door de andere ouder kan worden uitgebracht. Er ontstaat dan een situatie waarin in geval van het overlijden van een vader de moeder zowel bij een huwelijk/geregistreerd partnerschap als daarbuiten wel een (eenzijdige) naamskeuze kan doen (op grond van art. 1:5 lid 4 of lid 2 BW bij gerechtelijke vaststelling van het vaderschap), maar bij het overlijden van een moeder de vader deze mogelijkheid alleen heeft in geval van een huwelijk/geregistreerd partnerschap (op grond van lid 4 alleen als de moeder overlijdt vóór de aangifte van het kind) maar niet daarbuiten, in geval van erkenning. Voor een dergelijk onderscheid ziet het hof geen rechtvaardiging.

Het hof neemt hierbij ook de belangrijke uitgangspunten van het huidige naamrecht in acht. Dit zijn: de gelijke behandeling van man en vrouw en van kinderen binnen en buiten het huwelijk geboren, en meer keuzevrijheid in het naamrecht. Met die uitgangspunten verdraagt zich niet dat lid 9 van artikel 1:5 BW wel zou gelden in combinatie met lid 4 en niet met lid 2.

Conclusie

Het hof oordeelt dat de man, bij de erkenning van het kind, ook zelf uitvoering kan geven aan de naamswijziging van de minderjarige. Het hof wijst het verzoek van de vader derhalve af,

daar er geen rechtsgrond bestaat voor toewijzing van dit verzoek en, gelet op de mogelijkheid om zelf een (eenzijdige) naamskeuze uit te brengen, ook geen belang.

Het hof bekrachtigt, weliswaar op andere gronden, de bestreden beschikking.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 13-11-2024

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2024:2251

Zaaknummer: 200.331.634/01

Wetsartikelen: